

În *Dicționarul etimologic al limbii române (Elementele latine)*, al lui I. -A. Candrea și Ov. Densusianu, apărut numai pînă la litera *P* (*a putea*), se citează sistematic cuvintele românești de origine latină pătrunse în limbile vecine, printre care și ucraineana. Și aici, ca și în toate studiile precedente, cuvintele ucrainene sînt citate fără indicarea accentului. Ele sînt reproduse în alfabetul ucrainean și cuprind destul de numeroase inadvertențe tehnice.

Informații și comentarii în plus față de cele cuprinse în studiile menționate apar în *Dicționarul limbii române* al Academiei Române (*DA*), care de asemenea citează cuvintele românești pătrunse în limbile vecine.

O contribuție însemnată la cercetarea influenței românești în ucraineană aduce în 1926 D. Scheludko, în articolul *Rumänische Elemente im Ukrainischen*, studiu concentrat și bogat în fapte noi, bazat pe cele două dicționare mari ale limbii ucrainene care apăruseră pînă atunci: cel al lui E. Żelechowski și cel al lui B.D. Hrinčenko.

După o expunere succintă asupra contactului etnic româno-ucrainean de-a lungul timpului (cu trimiteri bibliografice), Scheludko încearcă să construiască un *tablou de corespondențe fonetice* între cele două limbi, ceea ce deosebește în sens pozitiv studiul său de cele precedente. Felul în care a realizat însă autorul această idee ridică multe obiecțiuni, din cauză că nu se ține seamă în suficientă măsură de particularitățile fonetice ale graiurilor românești septentrionale. De ex., el stabilește că rom. *ă* > ucr. *a* și ilustrează această corespondență cu împrumuturile *papușoja* și *karaúš*. Această corespondență ar putea însă fi considerată valabilă numai dacă s-ar ști precis că ucrainenii au împrumutat termenii românești respectivi din graiurile în care *ă* protonic se rostește într-adevăr *ă*. După cum se știe însă, în multe graiuri românești din Moldova și Bucovina, cît și din alte părți, *ă* protonic se pronunță, de fapt, *a*¹. Prin urmare, cele două cuvinte pe care le citează Scheludko în sprijinul corespondenței fonetice amintite s-ar putea în realitate să fi fost rostite cu *a* protonic, iar nu cu *ă*, chiar de românii care le-au transmis ucrainenilor. Obiecții de aceeași natură ridică și alte corespondențe fonetice.

Pe de altă parte, D. Scheludko nu ține seamă în măsura cuvenită nici de particularitățile fonetice ale graiurilor ucrainene de sud-vest. De ex., corespondența rcm. *o* > ucr. *o*, stabilită de el, nu este exactă, căci autorul ei nu distinge pozițiile accentuate de cele neaccentuate, ceea ce îl obligă la derogări în aparență inexplicabile: *lok*, *pomána*, dar *kukúic*, *mušíja*, *burděj*. El nu observă că rom. *o* protonic se menține în ucraineană ca *o*, sau trece la *u*, în funcție de fenomenul numit *ukanie* (cf. mai departe, § 14), cunoscut nu numai în ucraineană, ci și în rusă și bielorusă². Obiecțiuni de aceeași natură ridică și alte corespondențe fonetice româno-ucrainene propuse de Scheludko, asupra cărora însă nu ne mai oprim.

¹ Vezi *Coleanu*, 84—85, cu trimiteri la lucrări ale lui S. Pușcariu, Iorgu Iordan și Al. Graur în care se discută acest fenomen. Cf. și *ALRM II*, h. 8, *Sunetul ă în cuvîntul păduchios*, de unde se vede că în p.c. 95, 386 și 836 s-au notat rostiri cu *a*: *paduchios*.

² R. I. Avanesov, *Очерки по русской диалектологии*, Moscova, 1949, p. 107, E. F. Kariskij, *Белорусы. Язык белорусского народа. Исторический очерк звуков белорусского языка*, Moscova, 1955, p. 117.